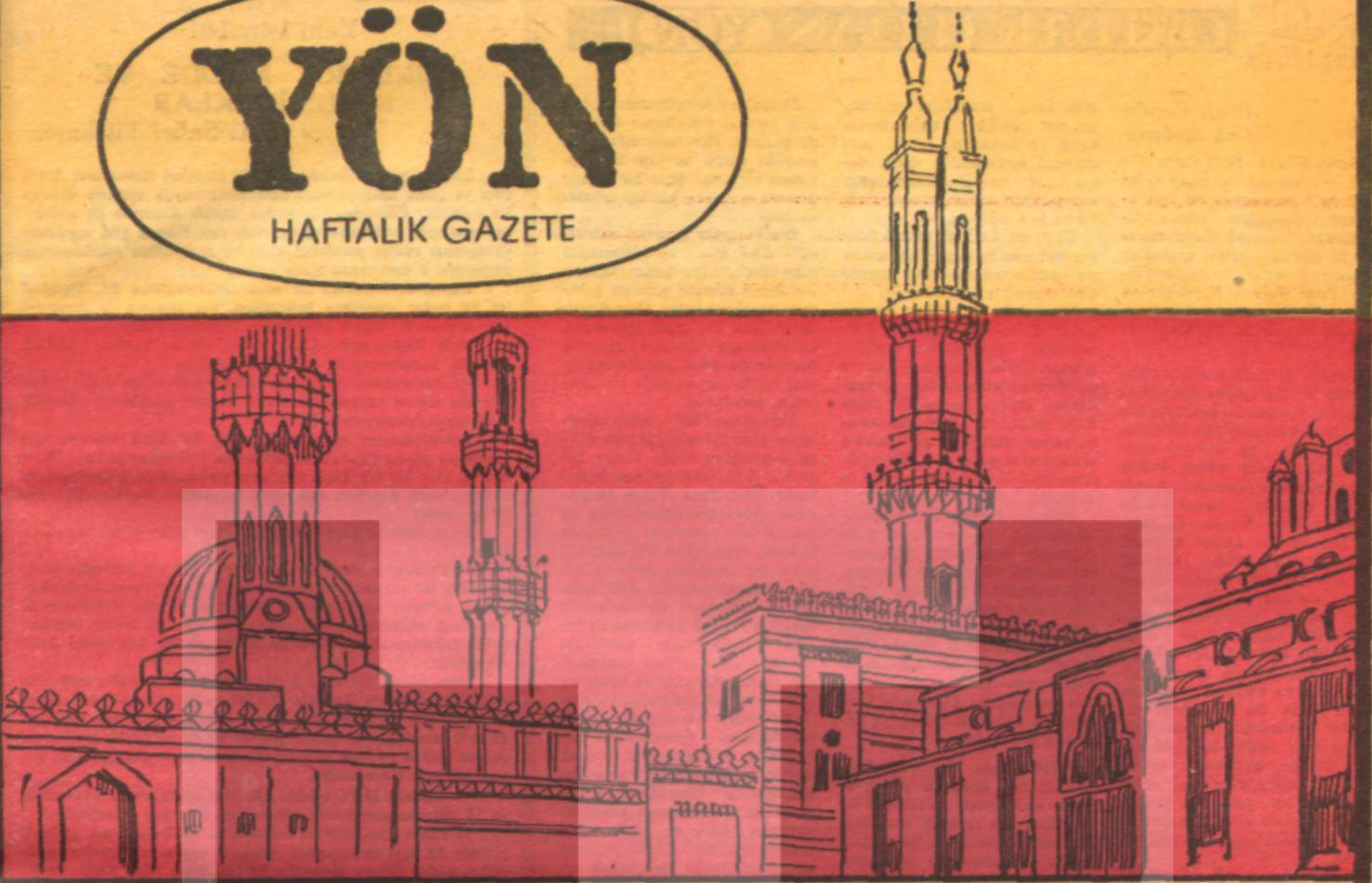

YÖN

HAFTALIK GAZETE

Sosyalist

Mısırda din

politikası

BAKIŞ

ÜÇÜNCÜ DÜNYA

Politik hayatın manzarası bulanıkta veriyor. Hakimleri sola karşı açıkça «cihad» çağırarak bir Adalet Bakanı, servet düşmanlığı genişliyor gerekçesiyle Servet Beyannamelerini kaldıracağını ilân eden bir Maliye Bakanı, «tesis var, us yok» gibi kelime oyunlarını marifet sayan ve USIS bültenlerindeki propaganda malzemesini büyük dış politika gerçekleri olarak tekrarlayan bir Başbakan ve Vatan Cephesi paralelindeki miting maskaralıkları, politik hayatın günlük gösterileri hâline gelmiştir. Bunları bir süre çekeceğiz. Olup bitenlerin şaşırtıcı bir yanı da yok. Başka türlü davranışları, herhalde beklemiyorduk.

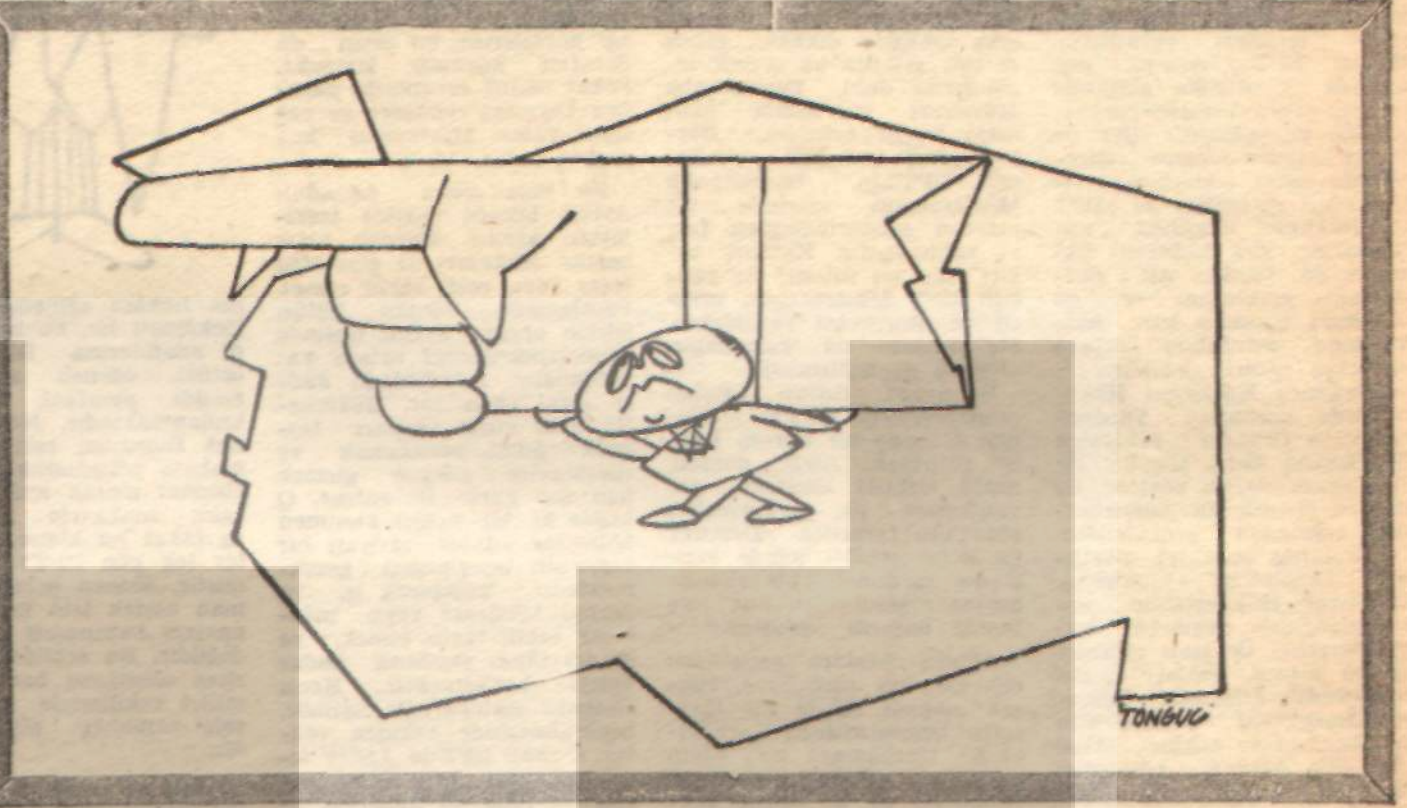
Bu kısır manzara üzerinde fazla çene yoracak değiliz. Her şey uzun uzun söylenmiştir ve bu konuda artık söz, anlamını yitirmiştir. Bu inançla, YÖN'ü daha çok dünyaya açmaya ve Üçüncü Dünya ülkelerinin Türkiye'yi de yakından ilgilendiren mücadelelerini en geniş biçimde duyurmaya çalışacağız.

Bu sayı «Orta sayfa»ımızda, Brezilyalı iki toplumcu köylü liderini tanıtıyoruz. Köylüleri örgütlemeyi başaran bu iki ünlü toplumcu, köylülerin oyları ile parlamento'ya da girmiştir. Fakat Washington'dan gelen işaretlerle düzenlenen faşist bir darbe, ilımlı reformist Goulart Hükümetini devirmiş, ilerici liderleri ya hapse ya da sürgüne yollamıştır. Brezilyada mücadele, içerideki faşist güçlerden çok, Amerikaya karşı verilmektedir. Halktan yana güçler, seçimleri kazansalar da, Washington ve içerideki müttefikleri, onların iktidara gelmelerine müsaade etmeyecektir. Kıt'adaki bütün toprak ağalarını tir tir titreten köylü lideri Juliao, bu gerçeği şöyle belirtmektedir:

«Bizim devrimimiz uzun, çok uzun sürecek. Amerikanın müdahalesi kaçınılmaz bir şey. Zira Brezilya, peşinden bütün Güney Amerikayı sürükleyecek.

Brezilyalı halkı oligarşiye karşı başını kaldırıncaya, Amerikan emperyalizminin kıt'adaki bütün temelleri sarsılacak. Ama burada, Vietnam'dakinden beş kat fazla kuvvet gerekli. Güney Amerikanın kurtuluşu, Küba'da başladı; Vietnam'da devam ediyor. Mücadele gittikçe daha sert olacak. Biliyoruz ki, kimseden yardım gelmeyecek. Kimseden yardım beklemiyoruz. Düşmanın silahlarını elinden kendimiz alacağız.»

YÖN okuyucularının iki yazısı ile tanıdıkları İngiliz Güyanı'nın solcu lideri Cheddi Jagan, serbest seçimlerle iktidara geldiği halde, bir takım seçim oyunlarıyla iş başından uzaklaştırılmıştır. Jagan, başına gelenleri şöyle anlatmaktadır: «Partimiz hukuk dışı metodlarla iktidardan düşürüldü... İngiliz İşçi Partisi muhalefetteyken, Harold Wilson, Güyan seçimlerini (sözde Anayasacı tertip) diye nitelendirmişti. Bu, son derece doğru bir teşhisti. Ama Anayasa dışı seçimleri düzenleyerek, Muhafazakârların başlattığı adaletsizliği, İşçi Partisi tamamladı.»

Peru'lu lider Garcia Urrutia da, hukuk yollarının kapanışının çaresizliği içindedir: «Ekonomik ve politik iktidar, dev tekelere ve toprak ağalarına bağlı büyük burjuvazinin elindedir.. Bu durumda hukuk yoluyla bir mücadele nasıl yürütülebilir?»

Açıktır ki, Güney Amerikada normal yollar kapanmıştır. Dominik olayının da gösterdiği üzere, halkçı hareketler, karşılığında Amerikan Deniz Piyadelerini bulacaklardır.

Washington, Asya ve Afrikada da aynı yola yönelmiştir. Buna rağmen kıt'anın dört bir yanında, Asya ve Afrikada devrimci bir mücadele gelişmektedir. Johnson'un yardımcısı Humphrey'nin «Askeri bakımdan önemi, barutun keşfi ile kıyaslanabilecek yeni ve cür'etkâr bir saldırı biçimi» saydığı bu millî kurtuluş çabalarını, liderlerini ve ortaya çıkardığı sorunları YÖN okuyucularına duyuracağız.

ÇİN VE HINDİSTAN

Öte yanda hiç bilmediğimiz bir Çin var. Amerikaya ve Sovyetler Birliğine kafa tutan ve dış yardımsız kalkınma yoluna giren 700 milyon nüfuslu bir Çin. Östelik öteki az gelişmiş ülkelere yardım veriyor ve tek başına atom bombası yapıyor. Liderlerinin, Amerikan iddialarını destekleyen ateşli nutuklarına rağmen, saldırgan bir ülke olmasa gerek. Çinli nüfusun barındığı, burnunun dibindeki İngiliz Hong Kong'unu ve Portekiz Macao'sunu dahi zorla ele geçirmek için Çin en ufak bir teşebbüste bulunmuş değil. Ama görünüşe göre, kaçınılmaz saydığı bir Amerikan saldırısını soğukkanlılıkla beklemektedir.

Kurtuluş Savaşı başarımız üzerine, gözlerini ümit ve hayranlıkla Mustafa Kemal'e çeviren Mao'nun Çinini, peşin fikirleri bırakarak tanımak zorundayız. YÖN, bu hususta da üstüne düşen görevi yerine getirecektir.

Çinin karşısında 500 milyon nüfusu Hindistan var. Sosyalistlik iddialarına rağmen, Hindistan, toprak ağaları ile kompradorların egemenliğinde geri bir kapitalizmin bütün hastalıklarını yaşamakta. Çin, 10 milyar dolardan fazla dış yardım alan Hindistana nazaran, hektar başına iki kat fazla gıda üretiyor.

Ekonomik kalkınma yolundaki bu gevşekliğine rağmen Hindistan, şimdiye kadar tarafsız dış politika ve bağımsız plânlama ülkelerine bağlı kalmıştı. Fakat bu yılın büyük açlığı, Hindistanı yavaş yavaş bu ilkelere vazgeçmeye zorlamaktadır. Johnson'dan 12 milyon ton hububat isteyen Bayan Indira Gandhi, dış politika tavislerinin yanı sıra, artık klâsikleşen «Daha az plânlama, daha az devlet teşebbüsü, daha az sanayi, daha çok özel teşebbüs ve yabancı sermaye» taleplerine boyun eğmeye itilmiştir. Hindistan, az devletçilik ve az plânlama yaptığı için, bugünkü kötü durumdadır. Bu kadarından dahi vazgeçmeye zorlanan 500 milyon nüfuslu aç bir ülkede Washington, miyop ve egoist politikasıyla, yeni bir millî kurtuluş savaşının tohumlarını ekmektedir. Nüfuslu Time dergisi, Hindistan dışı getirilirken devrimci tepkilere karşı, kitlelerin sefalet ve ümitsizlikten gelen tevekkülüne güvenildiğini yazmaktadır: «Hâlen Hindistan, sefalet ve ümitsizlikten çıkmak için gerekli enerjiden ve bilgiden yoksundur. Bu hareketsizlik, marksist tedbirlerle Hindistanın derilerine çare getirmek isteyen ateşli devrimcilerin karşısında, değerli bir perde teşkil etmektedir.» Fakat aç mideler, Time'nin değerli saydığı atalet perdesini, herhalde bir süre sonra devirecek ve devrimci kuvvetler genişleyecektir. Bu sebeple, Hindistanda-

ki gelişmeleri de dikkatle izlemek gereklidir. Endonezya keza, ciddi mücadelelere gebe gözükmektedir.

Daha yakınımda bir Orta Doğu, büyük petrol zenginlikleriyle, yeni sömürgeciliğin pençesinde kıvrılmaktadır. Afrika da, esas itibarıyla, aynı durumdadır. Yalnız Mısır, büyük ekonomik güçlüğüne ve gıda sıkıntısına rağmen, istikrarlı bir durum göstermekte ve Washington'un baskılarına karşı direnebilmektedir. Mısırdaki kapitalizmi geliştirmek için başlayan Nâsır, ancak kapitalizmden gittikçe daha fazla uzaklaşarak bağımsızlığını koruyabilmiş ve istikrarlı bir durumu sürdürebilmiştir. Nâsır, 1750 kişilik kongreye, bir kaç yıl önce sunduğu Yasa'da yeni yolunu şöyle açıklamaktadır: «İlerlemeyi sağlamak için gerçek bir plân hazırlanmasında en uygun düşün biçim, bilimsel sosyalizmdir. Başka türlü plân, istenen ilerlemeyi getiremeyecektir.. Sosyalist çözüm, ekonomik ve sosyal ilerlemeyi gerçekleştiren tek methodur. Bu, sosyal ve politik her türlü biçimiyle demokrasiye götüren yoldur.»

Görülüyor ki, Türkiye'nin istese de, istemese de kader birliği içinde bulunduğu, 2 milyarı aşan nüfusu barındıran Üçüncü Dünya, ümit ve ümitsizlik arasında çırpınarak, emperyalizmin ağır ve artan baskısı altında, bir çıkar yol aramaktadır.

Bütün bu çabaları, olumlu ve olumsuz yönleri ile iyi tanımak ve iyi değerlendirmek, Türkiye'mizin sorunlarını da, daha genişlemesine ve derinlemesine anlamaya yardım edecektir.

YÖN, Üçüncü Dünya'yı, havale yer vermeden, ümitleri ve ümitsizlikleriyle olduğu gibi tanıttacaktır.

Doğan Avcioğlu

WASHINGTON'U TİTRETEN İKİ KÖYLÜ LİDER

Michel Bosquet

Meksikalı dostum «Rahibin yanağın-
daki mavî lekeler bak» dedi. Meksiko
şehrinin merkezine yakın bir fakir mahal-
lede takır görümlü bir kilisenin önüne
varmıştık. Bunlar sığara ile yakılan yerler-
de kalan izlerdir. Rahip peder Brezilyada
sekiz ay hapis yatıktan sonra buraya gel-
diği zaman bütün vücudu yara bere doluy-
du.

Lojman görevini yerine getiren bu es-
ki kilisenin karanlık koridorunda, bir işçi
semtinde rahipliğe yeniden başlamış olan
Rahip Lage'nin yüz çizgilerini ayırt etmek
zor oluyor. Bu İngiliz asıllı rahibin, (Papaz
cübbesi ihtilâlden beri Meksikada yasak
edildiği için, siyah bir elbise giymiş olan)
kırkların ortasında bu ufak tefek adamın
yüzündeki mavî lekeleri ancak sokağa
çıktığımız zaman görebileceğim.

Rahip konuşurken şesinde en küçük
bir yapmacıklık yok.

«Belki de ben Lâtin Amerikanın en
kalabalık cemaatlerine hitap etmiş olan
papasım: Brezilyanın şehir ve köylerinde
yüz binlerce insan önünde konuştum.»

Bu sözler, durumu beyan eden, sakin
ve mütevazî tonlu bir sesle söyleniyor. Ko-
nuşmanın gevkiyle örneğin şu sözler de
aynı tonla söylenecektir:

«Fransada da işçi rahipliği yapardım
ama derin bir huzursuzluk duyarak; çünkü
Fransız işçileri ihtilâl yapmıyorlar.»

Kimdir bu rahip Lage? Geçenlerde
Kolumbia'da elde sifâh savaşırken öldürü-
len Rahip Camillo Torres gibi, bir yandan
cübbeyi atıp halkla birlikte savaşa atılır-
ken, öte yandan (Camillo Torres'in son
mülâkatlarından birinde belirttiği gibi)
Marksizmi, komünizmi, ihtilâli reddettiğini
ama reformlardan yana olduğunu bildiren
iyi yöreklî din adamlarından biri mi? Ha-
yır Rahip Lage'nin kumaşı başka cinsten.
O kendini devrimci ve sosyalist biliyor.

Rahip Lage'ye nasıl olup da devrimci
eyleme ulaştığını soruyorum. Kendisi halk-
tan mı gelmektedir? Değilmiş: Büyük top-
rak sahibi bir aileden gelmemiş, ama o
bunun pek sözünü etmiyor. «Benim ailem
kilisedir» diyor. O yoksullarla birlikte yaşa-
mayı yeğ saymış. Hem de ne yoksullar,
Minas Geraes'in başkenti Belo Horizonte'de
«favelas» denen dünyanın en kötü, en
korkunç tenek mahallelerinde bitkisel bir
hayat süren «favelados» denen o yoksul
halk. Günün birinde favelados'lar, liderle-
ri olarak kabul ettikleri adam tarafından
örgütlenmiş olarak ve onun yönetimin-
de isyan ettiler. Bu adamı sonra kendi mil-
letvekilleri olarak seçtiler. Adamın adı
Francisco Lage idi, mesleği Papazlık.

1964 hükûmet darbesinde, öneleyici
tedbir olarak tutuklanan Rahip Lage, sekiz
ay süreyle hapse atıldı, kendisine iş-
kence edildi ve sonra da hakkında 28 yıl
hapis cezası hükmedildi.

RAHIP LAGE VE MARKS

Belo Horizonte'nin yoksul favelados-
larını örgütlenmiş olmaktan tam yirmi
sekiz yıl hapis cezası. Ama Rahip Lage sa-
dece bununla yetinmemişti. O yoksul köy-
lülere de örgütlenmek için köylere git-
mişti. Brezilyada iki bin köylü sendikasının
kuruluşu onun çabasıyla gerçekleşmişti.
Kâğıtta mevcut olan resmî teşekküllerden
farklı olarak bu sendikalar daha önce ku-
rulmuş örgütleri de istilâ ettiler ve Köylü
Liga'nın kuruluşu, köyden hareket e-
derek şehirlere ulaşan silâhlî savaşın teoris-
yenî Francisci Juliao'nun ihtilâlcî hattını
benimsediler.

«Halk, kendini sol sayanların hepsin-
den daha soldur, diyor Rahip Lage. Halk
tarım reformu fikrini kabul etmiyordu. Ta-
rım reformu sözünü ettin mi oraklarını ha-
vaya kaldırarak: «Toprak! Toprak!» diye
bağırıyordu. Yâni büyük makinelerin ta-
rım elverişsiz topraklarından bir kısmının
küçük parseller halinde halka dağıtılmasıyla
yetinmiyor. Malikânenin tümünün, böl-
ünmeden orada çalışanlara verilmesini is-

**Brezilya'da 1 Nisan 1964 askeri darbesi, bu ülkede ilk ulu-
lu reformcu iktidar olan Başkan Coular'ın hükûmetini devir-
di ve yüzlerce köylü liderini, ensesi birer kurşunla delinmiş
olarak mezara ve binlerce sendikacı, aydın, öğrenci ve siyasi-
yi hapishanelere gönderdi.**

**Şu anda Brezilya'da siyasi tutukluların sayısı sadece beş
yüzdür, ama kamu haklarından yoksun bırakılmış, hakkında
siyasi nedenlerle kovuşturma açılmış, ya da ağır hapis ceza-
larına mahkûm edilmiş iki bin beş yüz kişi, yabancı ülkelere
sığınmış durumdadırlar. Bu mülteciler arasında Brezilya en-
telicensiyasının ve politik hayatının en büyük adlarına rastla-
nıyor. Mimar Niemeyer, Celso Frutado ile Josue de Castro gi-
bi iktisatçılar, vali Miguel Arraes ile Brizola bunlar arasinda-
dır. Siyasi mülteciler arasında, adı Güney ve Kuzey Ameri-
ka'nın büyük toprak sahiplerini titreten Francisco Juliao ile
müttefikî ve dostu Rahip Francisco Lage de var. Francisco
Juliao şimdi Fransa'ya gelmiş bulunmaktadır.**

**Bu iki lidere iltica hakkı tanıma cesaretini gösteren tek
Amerikan başkenti Meksiko oldu. Bu iki halk lideri Nisan
1964 darbesinden bu yana ilk kez bir gazeteciyle konuştular.**

tiyordu, yâni kolektivistizasyon istiyordu.»

Hep o objektif gözlem tonunu muha-
faza eden sesiyle Rahip Lage Brezilya Komünist Partisinin şimdiye kadar izlemiş ol-
duğu politik hattı (soldan) eleştiriyor. Bre-
zilya komünist partisinin hattı öteki Lâtin
Amerika komünist partilerinininkinden çok
daha sılımdır ve şu anda bu hat değiştiril-
mek üzere gözden geçirilmektedir.

«Komünistler, diyor Rahip Lage, Bre-
zilyanın feodalizmden sanayi kapitalizmine
geçmesi için kazlarını burjuvazi ve emper-
yalizm üzerine oynadılar. Onlar ilk aşama
olarak kapitalizmden yana idiler, devrim
ancak kapitalizm kurulduktan sonra yapı-
lacaktı. Biz onlara yanıldıklarını söyledik.
Biz kapitalizme de karşıyız. Biz köylüler
devrimi gerçekleştirdikleri zaman işçilerin
de devrime katılacaklarına inanıyoruz.
Marks'a saygımız vardır, ama hiç kimse
kusursuz olamaz. Marks bizim özel duru-
mumuzla önceden bilemezdi.

— Peder, diyorum, «biz» dediğiniz za-
man kimin sözünü ediyorsunuz?

Bu sorumu rahip gereksiz sayıyor. Öm-
rünü kiliseye vakfettiğini, Kilise içinde ha-
reket ettiğini ve üstlerinin de hareketini
doğru bulduklarını söylüyor:

«Mubâlağa etmeden söyleyebilirim ki
biz kaderini halk yığınlarınıninkine bağlamış
tam bir papazız. Halkla omuz omuza sava-
şıyoruz, onunla birlikte ıstırap çekiyoruz.
Avrupa kilisesi bize sadece neyi yapmamız
gerektiğini öğ.etti. Bizim ihtilâl protes-
lerine ihtiyacımız yok. Brezilyadan kovulan
ya da sürülen siyasiler arasında Arraes,
Brizola, Juliao ve ben varım, ve biz ancak
kendi eserimiz olan bir sosyalist devrim is-
tiyoruz.»

Halk yığınları, kilise, devrimci aydın-
lar, bütün bunlar Rahip Lage için tek bir
geyi ifade ediyor, işte «Biz» bütün bunları
kapsıyor. Çalışmalarını kilise seminerleri-
mizin koruyucu kanadı altında yürüten öğ-
renci örgütlerinin devrimci liderleri «Biz»
iz. 1963'de «Yaşamak Savaşmaktır» başlık-
lı el kitabını yayınlayan Aracaju Arşöveki
Mosenyör Jose Tavora'nın liderliğindeki
beş Başrahip «Biz» iz. Bu el kitabında şu
satırları okuyabilirsiniz: «Brezilya halkı sö-
mürülen bir halktır - Onu sömüren sadece
Brezilyalılar değildir. Halkımızı sömüren
birçok yabancı var. Yurdumuzu bu duru-
dan nasıl kurtarabiliriz?»

«Uzun zamandanberi, diyor Rahip
Lage, bizim Katolik okullarımızda halkın
zalimleri öldürmeye hakkı olduğu öğreti-
lir. Ve günümüzün büyük zalimi emperya-
lizmdir. Amerikan tröstleri ve bunların sa-

tilmiş yerli maşaları. Normal yollardan
bunları yenmek imkânsızdır. Şiddet aleyh-
tarlığı çok şairane bir fikirdir. Siz Fransa-
da Teilhard'lara Chardin'lere çok itibar
ediyorsunuz. Ama biz ancak devrimden
sonra Teilhard'cı olabiliriz.

«Emperyalizmi lâfla imana getirme
şansımız hiç yoktur. Emperyalistlerin akıl-
larını başlarına toplamaları zamanı çoktan
geçti.

Emperyalistlerin kurduğu şiddet dü-
zenine, halk aynı biçimde karşılık vermek
zorundadır. Bu da Brezilyanın ulusal özel-
liğini taşıyan, insanca bir sosyalist devrim-
dir. Şiddeti biz getirmiş değiliz. Şiddet her
yerde, çevremizde: Açlık olarak, küçük çö-
cukların fuhsa sürüklenmesi olarak, yeni
doğan bebeklerin ölümü olarak her tara-
fımızı sarmış şiddet. Bunlar pek sözü edil-
meyen emperyalizmin en büyük cinayet-
leridir.»

Rahip Lage'nin zikrettiği sayıları ö-
zet olarak sunuyorum: Brezilya'nın kuzey
doğusunun nüfusu 23 milyondur. Burada
ortalama insan ömrü 30 yıl. Halkın dörtte
üçü devamlı olarak açlık çeker, açlığın so-
nucu olan hastalıklara tutulur ve açlık yü-
zünden biolojik dejeneresansa uğramıştır
halk. Her yıl açlıktan 200.000 çocuk ölür,
bu da yeni doğan bebeklerin toplamının
üçte biridir. Kendilerini besleyemeyen ana
babaları tarafından terk edilen on, on bir,
on iki yaşlarında küçük fahişeler kendileri-

ni Pernambuco'un başkenti Recife' mey-
danlarında satarlar. Piaui'nin başkenti Te-
resina'nın 100.000 lük nüfusunun 20.000'i
veremlidir. Brezilyanın 82 milyon nüfusun-
dan 32 milyonu, insanı öldürmeden önce
sakat ya da kör eden korkunç hastalıklara
tutulmuştur. Sağlık Bakanlığının yıllık
devlet bütçesindeki payı, Brezilyada yerleş-
miş olan ilaç tröstlerinin her yıl yurt dışı-
na kâr olarak çıkarttıkları paranın ancak üç-
te biridir.

Rahip Lage, Amerikan emperyalistle-
rinin ögütledikleri derde devadan istihza
ile bahsediyor: Doğum kontrolü. Vali Ar-
reas'ın hesapladığına göre ülkenin sadece
Kuzey - Doğusundaki toprakların alanı, 100
milyon nüfusu besleyen Japonyanın dokuz
misli, ve burada ancak 23 milyon Brezil-
yalı yaşamakta. Ama bizim topraklarımız
feodalizm tarafından kısır halde tutulmak-
tadır, öte yandan da çorak topraklarda mil-
yonlarca köylü işsiz güçsüz açlıktan ölür.

«Brezilyanın yüzey alanı sekiz buçuk
milyon kilometre karedir. (Fransanın ala-
nının 16 misli) ve nüfusumuz da sadece 82
milyondur, diyor Rahip Lage. Belki de dün-
yanın en verimli toprakları bizdedir. Yur-
dumuzda her çeşit maden bulunur. Böy-
lece çabuk kalkınmamız için bütün şartlar
mevcuttur Brezilyada. Bizde eksik olan
şey paradır, onu da Amerika Birleşik
Devletlerine ihraç etmekteyiz. Nüfusumuzu

Francisco Juliao

On yıldanberi, Batı üzerindeki Amerikan hegemonyası güçlenmektedir. Mukavemet eden yalnız Fransadır. Fakat Fransa, 1948 yılında, boyun eğmeye zorlanmış aydular arasında tek başına kalkan Yugoslavya gibi, hattâ bazı bakımlardan daha da tecrit edilmiştir 18 yıl önce Doğu Avrupada, halklar, köleliği kabul etmiş değillerdi; sâdece dış baskı altında tutulan yöneticiler itaatkârdı. Batı Avrupada ise, Büyük Kardeş'in egemenliğini kabul etme hususunda, halklar ve yöneticiler genellikle aynı fikirde idiler.

Fransa'da, dahi, bu duygu çok yaygındır. Amerika aleyhtarı reflekslerin çoğu, derin olmaktan çok sun'idir ve özellikle durumu gizlemeye yaramaktadır. Amerikan liderliğine muhalefet âdetidir. Bu liderliği isteyenler, ya da kabullenenler, bunu, pek ender olarak itiraf etmektedirler. Sanki bu pek tabii bir şeymiş gibi, Washington'a mukavemet çarelerini araştırmak yerine, mukavemet nedenlerini açıklığa kavuşturmak, haklı nedenleri kötülerinden ayırmak ve vatandaşlarımızı bu konuda uyararak, belki de daha isabetli olacaktır. Dünya halklarının çoğunun hissettiği, Amerikan hayat biçimi ve maddî refahın çekiciliği, Fransa'da da ciddiyetle incelenmeyi gerektirecek güçtedir.

Buna karşı dengeyi sağlamak için, özellikle ileri yaştaki seçkin kişilere özgü hümanist iddialar asla yeterli değildir. Bu kişiler, Amerikadan çok, «Amerikanizm» e karşıdır. Onlar «Amerikanizm»de, niceliğin niteliğe, seri imalatın el yapısına, kabalığın inceliğe, yeknesaklığın çeşitliliğe, paranın kültüre v.b. hükmettiği bir değerler sistemi görmekte idirler. Böylece, kimi teknik ilerlemeye, kimi kapitalizme kimi de başka etkenlere dayanan çok farklı unsurları birbirine karıştırmaktadırlar. Bu unsurların bazıları Amerikada gelişmişse, Amerika, Avrupadan daha ileri olduğu içindir.

Eski Dünyanın bağımsızlığı, onun bu yönde ilerlemesini pek değiştirecek değildir. Esasen A.B.D. nin bu eleştirmesi, bir çok bakımdan büyük bir bilgisizliğin sonucudur. Kültürlü bir Avrupanın karşısında câhil bir Amerika imajı saçmadır. Barbar Amerikaya, Corneille, Racine ve Moliere'in mukavemeti, çocukça bir folklorudur.

Milliyetçi nedenler, çok daha ciddidir. Bayraklı ve kokorikolu bir cins sovenizm, aşkâr kı, gülünçtür. «Fransanın büyüklüğü», daha yüksek ve saygıdeğer bir fikir olmakla beraber, yine de eskimiş ve aşılımış bir düşüncedir. Fakat, halkların kaderlerini kendilerinin tayin etmesi hakkı, bugün için de değerini sürdüren bir ilkedir. Günümüzün dünyasının boyutlarına daha uygun büyük toplulukların teşkili tercih edilebilir. Fakat bu konuda, açıklığa kavuşturulması gereken bir vuzuhsuzluk vardır: Her üyenin hakları ile görevlerinin dengede olduğu eşitliğe dayanan topluluklar kurmak bir şeydir, eşitsizliğe dayanan ve kararlar gerçekte bir tek büyük devlet tarafından alınan imparatorluklar kurmak başka şeydir. Atlantik Câmiası, kaçınılmaz biçimde bu ikinci gruba girmektedir. Liderliğin paylaşılması, gerçeklerle ilgili boş bir arzuudur.

ITAATKAR VE BESİLİ...

A.B.D. egemenliğinin sonucu, (belki sağlanacak refah artışının bedeli, (zorunlu olarak) Avrupalıların özgürlüğünün kısılmasıyla öde-

KURT VE KÖPEK

Prof. Maurice Duverger

Çağımızda milletlerarası topluluklar, süperdevletlerin ufak devletler üzerindeki hegemonyasını meşrûlaştırmak için icad edilmiş aldatmacalardır. NATO, Amerika'nın askerî egemenliğini örtün bir şaldır. NATO kuvvetlerinin entegrasyonu, millî kuvvetlerin Amerika'nın emrine verilmesi, aracıdır. Bu, büyük devletlerle küçüklerin birleşmesinin kaçınılmaz sonucudur. Tehlike, yalnız Türkiye gibi ufak ülkeler için değil, Fransa, Almanya gibi orta büyüklükte ülkeler için de mevcuttur. Prof. Duverger, Avrupayı bir Amerikan sömürgesi hâline getirecek olan bu tehlikeyi incelemekte ve NATO'cu Avrupa sosyalistlerine düşen büyük sorumluluğu hatırlatmaktadır.

necektir. Bu kader, La Fontaine'in köpeği gibi, kurdun kaderine tercih edilebilir. Aslında daha çok itaatkâr ve besili bir köpeğin kaderiyle, biraz daha az besili, fakat özgür bir köpeğin kaderi arasında tercih bahis konusudur. Fakat bu tercih, bilerek yapılmalıdır. Amerikan hegemonyası sorunu, haysiyet ve zillet diyalektiği plânında da yer almaktadır. Mümkündür ki tüketim toplumu insanları, haysiyet konusunda daha az hassas olsunlar. Bu takdirde, hiç değilse, sorunu onlardan gizlemeye ve uydurma üstünlüklerle sarhoş olan ve hükmetme rüyası gören millî gururu, kendi kaderini çizme iradesi ve en güçlü karşısında boyun eğmeyi reddedişle karıştırmaya kalkışmasınlar. Bazı «aşırı Avrupalı» ların ileri sürdükleri görüşler, inanılmaz bir teslimiyet ve zayıflık örneğidir.

AVRUPANIN SOMORGELEŞMESİ

Bu konuda milliyetçilik özgürlüğe açılmaktadır. Avrupalılara, Amerikan eyaletleri gibi, Başkanlık ve Kongre seçimlerine katılma hakkına sahip bir takım eyaletler kurarak tamamen A.B.D. ile kaynaşma teklifi yapılırsa, yine de tereddüt etmek gerekebilecektir. Sosyalistlerin, aşağıda belirtilecek nedenlerle, teklife hayır demeleri tabiidir. Fakat bazıları teklifi çekiçi bulacaklardır. Böylece, bağımlılık ve haysiyet kırılması önlenec, gerçek bir eşitlik olacaktır. Yalnız görünebilir bir gelecekte, böyle bir çözüme gidilmesi ihtimal dışıdır. Esasen ciddiyetle böyle bir teklifte bulunana da yoktur. Hiç bir «De Seigny» bir serap-kaynaşmayı ileri sürmeye dahi cesaret edememektedir. Batı sâdece, Avrupalıların, A.B.D.'nin biraz sömürge-

halklarına benzer duruma düşeceği bir sömürgeleşmeye yönelmektedir. Avrupalılar şüphesiz, seçkin sömürge halkı teşkil edecekler ve onlara karşı dikkatli davranılacaktır. Ama yine de sömürge halkı olacaklardır. Kendi kaderlerini kendileri çizemeyen, başkalarının kararlarıyla yönetilen insanlar durumuna düşeceklerdir.

Bu sorun, başka bir plânda da kendini göstermektedir. Ondokuzuncu yüzyıl liberalleri, her iktidarın bozacağı, mutlak iktidarın ise mutlaka bozacağı fikrini geliştirmişlerdi. Bu fikir yalnız iç diktatörler için değil, milletlerarası hegemonya için de doğrudur. Başka bir devletin denge teşkil edemediği üst devlet durumu, hiç bir muhalefetle engellenmeyen otokratikine benzemektedir. Muazzam ekonomik gelişmesi, Sovyet ekonomik krizi, Pekin ve Moskova bölünmesi, Amerikayı üst devlet seviyesine getirmiştir. Yavaş yavaş 1950 yıllarının iki başlı dünyasından tek başlıya doğru geçilmektedir. Şüphesiz A.B.D. Başkanı her istediğini yapamaz. Zira belli sınırlar aşılmıca, öteki devletler harekete geçeceklerdir. Tıpkı bir zulüm yönetimi çok ağırlaşınca, boyunduruk altındaki halkların ayaklanması gibi. Ne var ki Başkanın kararlarını, ancak gücünün nerede bittiği hususundaki bilinci sınırlayacaktır. Fakat bu bilinç, Amerikanın büyük gücü arttığı ölçüde azalmaktadır. Hegemonyanın tabii seyri böyledir. Bunu durdurmaya Mc Namara'nın hesap makineleri yeterli değildir. Bu açıdan, Washington'a denge yapmak, onun önüne karşı devletler çıkartmak büyük bir önem taşımaktadır.

SORUMLULUK SOSYALİSTLERİN

Amerikan baskısına karşı sosyalistlerin mukavemetini gerektirecek nedenleri sona biraktık. Bu nedenler, en açık ve en güçlü olanlardır. Batıyı en az sosyalize olmuş, en kapitalist ve üstelik kapitalizme körükörüne inanan devletin egemenliğinde birleştirmek, sosyalizmin uzun süre için her türlü ilerlemesinin durdurulması, hattâ derin olarak geriletmesi demektir. Bununla beraber, bir çok Avrupa sosyalisti, sorunun bilincine varmış değildir, ya da böyle görünmektedir. Eski Dünyada bir sosyal-demokrat hükümet iktidara gelince, liderinin yaptığı ilk iş Washington'a koşmak ve Atlantizme bağlılığının delillerini vermektir.

Şüphesiz, bu, biraz taktik zorunluluklarla izah edilebilir. Hıristiyan Cumhuriyetçilerden (M.R.P.) biri Eğitim Bakanı olunca, lâik sendikaları yatıştırmak için bazı jestler yapması gerekir. Mason bir İtalyan Başbakanı, işe başlar başlamaz Papa'yı ziyaret zorundadır. Fakat Avrupa sosyal-demokratları, sâdece Amerikaya bağlılık taklidi yapmakla kalmamaktadırlar. Bu bağlılığı duymakta, yaşamakta ve davranışları ile ispatlamaktadırlar. Böylece, dengenin Washington'a doğru kaymasına yol açmaktadırlar. Milliyetçi sağcılık ile sosyalist solun bu noktada birleşmesi, hemen her yerde Avrupanın bağımsızlığından yana olanların çoğunluğu elde etmesini sağlayacaktır. Eğer sosyalistler, NATO'yu desteklemekte devam ederlerse, bunun tersi olacaktır. Bu sebeple, Batının Amerikaya bağımlı kılınışının temel sorumluluğunu Avrupa sosyal demokrasisi taşımaktadır.

REKLAMINIZI
GAZETE VE DERGİLERLE
DEĞERLENDİRİN!

BASIN İLAN KURUMU

YURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLAMLARINIZ İÇİN

HİZMETİNİZDEDİR.

Genel MÜDÜRLÜK :

Cağaloğlu, Türkocağı Caddesi No. 1,
İstanbul

Telefon : 27 66 00 - 27 66 01

Telegraf adresi : BASINKURUMU